

POSTANOWIENIE

30 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 30 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M.S.
przeciwko P. spółce akcyjnej w K.
o naprawienie szkód górniczych,
na skutek skargi kasacyjnej M.S.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 21 lipca 2023 r., V ACa 318/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej, tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 2 700 (dwa tysiące siedemset) zł z odsetkami wynikającymi z art. 98 §1¹ k.p.c. za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia orzeczenia zobowiązanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 11 maja 2021 r. Sąd Okręgowy w Rybniku uwzględnił w części powództwo o odszkodowanie za szkodę górniczą i zasądził od pozwanej na rzecz powoda 551 984,87 zł tytułem odszkodowania za budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek garażowy wraz z wiatą, utwardzoną nawierzchnią, ogrodzenie z bramą automatyczną, szambo betonowe wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 maja 2021 r. (punkt 1) oraz 57 200 zł tytułem kosztu

rozbiórki obiektów budowlanych posadowionych na nieruchomości powoda wraz z kosztami wywozu i utylizacji gruzu, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 11 maja 2021 r. (punkt 2); umorzył postępowanie w zakresie kwoty 264 354,46 zł (punkt 3), zaś w pozostałej części powództwo oddalił (punkt 4) i orzekł o kosztach (punkt 5 i 6).

Wyrok zaskarżył apelacją powód, który kwestionował początkową datę zasądzonych odsetek oraz domagał się zasądzenia na jego rzecz tytułem kosztów rozbiórki kwoty 187 924,86 zł zamiast zasądzonej 57 200 zł.

Wyrokiem z 21 lipca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Katowicach uwzględnił w części apelację co do daty początkowej odsetek i w tym zakresie zmienił zaskarżony wyrok (punkt I), oddalił natomiast w całości apelację w zakresie, w jakim powód domagał się podwyższenia zasądzonych na jego rzecz kosztów rozbiórki (punkt II).

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powód wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Jego zdaniem w sprawie wystąpiło istotne zagadnienie prawne, dotyczące tego, czy prawidłowe jest ustalenie wysokości odszkodowania wyłącznie w oparciu o deklarację sprawcy szkody (przedsiębiorcy górniczego) co do tego, jaki byłby koszt naprawienia szkody, gdyby to sam zakład górniczy wykonywał naprawę. Zdaniem skarżącego niektóre sądy błędnie uznają, że odszkodowanie w części obejmującej koszty rozbiórki obiektu budowlanego uszkodzonego na skutek działalności górniczej można ustalić wyłącznie po dokonaniu rozbiórki. Kluczowe zaś jest udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy Sąd może uzależnić przyznanie odszkodowania w ramach tzw. jednorazowego odszkodowania również kosztu rozbiórki obiektu od udowodnienia przez poszkodowanego wysokości kosztów rozbiórki obiektu, jaką faktycznie poniesie lub poniósł, zamiast przyjąć, że koszt rozbiórki determinujący wysokość odszkodowania powinien być każdorazowo ustalany analogicznie jak koszt odtworzenia obiektu, tj. przez opinię biegłego, który ustala te wartości w oparciu o realia rynkowe oraz aktualne wówczas ceny.

Natomiast o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej świadczy - w ocenie powoda – uchybienie elementarnym zasadom postępowania procesowego przez

naruszenie zasad oceny dowodów (z opinii biegłego) oraz ustalenie przez Sądy wysokości odszkodowania z tytułu szkody w wysokości deklarowanej przez sprawcę szkody kwoty, zwłaszcza gdy nie było możliwości, aby to pozwana dokonała rozbiórki uszkodzonego obiektu, ponieważ jej deklaracja w zakresie wykonania rozbiórki została przedstawiona kiedy rozbiórka już trwała, a do jej wykonania powód był zobowiązany decyzją organu nadzoru budowlanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9

kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący w odniesieniu do tych samych okoliczności podniósł z jednej strony, że występuje istotne zagadnienie prawne, z drugiej zaś, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Stanowisko to jest wewnętrznie sprzeczne, jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne, od którego wyjaśnienia zależy prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy, to ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez sąd drugiej instancji nie może mieć tym samym charakteru oczywistego i podstawowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2016 r., sygn. akt I CSK 477/15, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 19 kwietnia 2018 r., sygn. akt I CSK 707/17, niepubl.).

Skarżący nie sformułował odpowiednio zagadnienia prawnego, nie wskazał przepisów prawa, na których tle się wyłoniło, ani nie przedstawił argumentacji jurydycznej uzasadniającej możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącej o istotności tego zagadnienia.

Zarazem zagadnienie prawne sformułowane przez powoda pomija, że wbrew jego twierdzeniom Sąd Apelacyjny nie ustalił odszkodowania w wysokości deklarowanej przez sprawcę szkody - pozwanego. Sąd miał na względzie, że pozwana niemal od początku postępowania przed Sądem pierwszej instancji deklarowała rozbiórkę i utylizację substancji budowlanej usytuowanej na nieruchomości powoda wskazując, że dokona tego za kwotę 57.200 zł. Powód propozycji tej nie przyjął, przeprowadził rozbiórkę i domagał się z tego tytułu kwoty wyliczonej przez biegłego tj. 187.924,86 zł brutto. W postępowaniu zaś nie wskazał ani nie próbował udowodnić, jaką kwotę z tego tytułu faktycznie wydatkował, co – zdaniem Sądu - należało ocenić przez pryzmat art. 6 k.c. w związku z art. 232 k.p.c., uznając, że odszkodowanie jest zasadne tylko do przyznanej przez pozwanego, a tym samej niespornej pomiędzy stronami kwoty 57.200 zł.

Skarżący nie wykazał również oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ze względu na tę regulację zarzuty naruszenia art. 233 § 1 i 2 k.p.c. nie mogą być w ogóle podstawą skargi kasacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 listopada 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 76; oraz wyroki: z 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06, niepubl.; z 8 maja 2008 r., V CSK 579/07, niepubl.; z 16 listopada 2012 r., III CSK 73/12, niepubl.; z 14 lutego 2013 r., II CSK 292/12, niepubl., z 23 czerwca 2016 r., V CSK 536/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl.). Za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej nie może więc przemawiać argumentacja skarżącego odwołująca się do niedopuszczalnego w postępowaniu kasacyjnym kwestionowania przez skarżącego oceny dowodów, na której oparty został wniosek

o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Tym samym zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie może uzasadniać tezy o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Analiza motywów zaskarżonego orzeczenia w kontekście apelacyjnych zarzutów powoda nie uzasadnia również tezy o oczywistym naruszeniu przez Sąd Apelacyjny art. 378 § 1 k.p.c. Przedstawiona przez skarżącego argumentacja nie przekonuje też, że doszło do oczywistego naruszenia art. 382 k.p.c. wskutek pominięcia przez Sąd Apelacyjny dowodu z opinii biegłego. Sąd Apelacyjny ustalił, że doszło do rozbiórki, na którą to okoliczność wskazywał sam powód, wobec czego ocena tego Sądu dotycząca zasadności żądania co do wysokości w kontekście spełnienia przez powoda ciężaru dowiedzenia wysokości doznanej w tym zakresie przez powoda szkody nie jest równoznaczna z pominięciem dowodu szacującego kosztorysowo wysokość kosztów rozbiórki, zanim powód poniósł wydatki z tego tytułu. Za oczywistą zasadnością skargi nie przemawia traktowanie przez Sąd Apelacyjny jako relewantnej w sprawie okoliczności dokonania rozbiórki już po przeprowadzeniu w sprawie dowodu z opinii biegłego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zwrócono uwagę, że stanowiący niezbędną przesłankę dyferencyjnej metody ustalenia szkody stan hipotetyczny majątku poszkodowanego pozwala - zgodnie z dynamicznym charakterem szkody - uwzględniać zmiany, jakie nastąpiły w majątku poszkodowanego po wystąpieniu zdarzenia będącego przyczyną szkody, zaś treść roszczenia odszkodowawczego może ulegać przemianom i każdorazowo obejmuje ono szkodę istniejącą w chwili orzekania. W konkretnych okolicznościach sprawy odszkodowanie wyliczone przez poszkodowanego metodą kosztorysową może być obniżone, jeżeli zostanie wykazane przez zobowiązanego, że taki sposób rozliczenia szkody przewyższa wielkość uszczerbku w majątku poszkodowanego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 grudnia 2021 r., III CZP 66/20).

Należy też zwrócić uwagę, że w wyroku z dnia 6 września 2018 r., V CSK 495/17 (niepubl.) Sąd Najwyższy stwierdził, iż odszkodowanie pieniężne za szkodę wynikłą z kosztów rozbiórki budynku nie nadającego się do dalszego użytkowania oraz do naprawienia należy się poszkodowanym z tytułu szkód górniczych wtedy, gdy zostaną spełnione przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej, w tym powstanie szkoda w postaci kosztów poniesionych na rozbiórkę budynku.

W konsekwencji nie było wadliwe w stopniu oczywistym, jak tego wymaga art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., przyjęcie w okolicznościach sprawy przez Sąd Apelacyjny, że dokonanie rozbiórki nie mogło pozostawać bez wpływu na ocenę wielkości szkody a w konsekwencji również przysługującego powodowi roszczenia odszkodowawczego.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.L.)

[t.n]